

Hvordan bidra til økt prioritet og kvalitet i veiledning for nyutdannede i videregående utdanning?

Inger Merethe Hansen

Universitetslektor UiT, ILP

Koordinator Ny i nord. Faglærer veilederutdanningen.

Thomas Rochmann Hasvold

Lektor med tilleggsutd. / *Universitetsskole-koordinator Bardufoss vgs*

Foto: Christian Halvorsen
UiT Norges arktiske universitet

UiT Norges arktiske universitet

Troms og Finnmark fylkeskommune
Romssa ja Finnmarkku fylkkagielda
Tromssan ja Finmarkun fylkinkomuuni

Bardufoss videregående skole
Beardogoržži joatkkaskuvla

Bakgrunn: Nasjonale rammer, evaluering og forskning

«det er store variasjoner når det gjelder omfang, innhold, hyppighet, struktur og kvalitet på veiledningen som tilbys» (Rambøll, 2016).

«Videregående opplæring skiller seg ut fra barnehage og grunnskole ved at kun én av tre av eierne har veiledningsordning ved alle sine skoler.» (Rambøll, delrapport 2020)

Nasjonale rammer for veiledning av nyutdannede lærere i barnehage og skole: Prinsipper og forpliktelser – Digital veileder – Veilederutdanning (KD, 2018).

Dersom veiledningsordningen skal fungere over tid på skolen, er det sentralt at den forankres i hele organisasjonen. Veiledningsplanene bør legge til rette for en helhetlig veiledningsplan som inkluderer både studenter og nyutdannede (Lejonberg & Føium, 2018),

«Skoleledere har en helt avgjørende rolle når det gjelder å sikre gode rammer, kvalitet og kontinuitet i veiledningsarbeidet.» (Egner, B.M. & Schei, J.H.A. 2019).

Hvorfor mister vi lærerressurser i skolen?

- Mange nok som tar utdanning for å dekke lærerbehovet fremover, men det krever at alle fortsetter i yrket etter endt utdanning. Frafall på om lag 30% i løpet av de 5 første år (SSB, 2014)
- Overgangen oppleves som mer overveldende enn lærerik. Kjennetegnes av spenning mellom måloppnåelse og usikkerhet. Komplekse oppgaver, mangel på veiledning (Amdal, 2019)
- Omfanget av støtte og veiledning har betydning for hvorvidt de nyutdannede lærerne fortsetter som lærere eller ikke (Parker, Ndoeye & Imig 2009)
- Opp til den nyutdannede å be om veiledning/rydde plass til veiledning – vanskelig å prioritere veiledning opp mot undervisning (Jakhelln 2011. Ulvik 2009).
- Veiledningsordninger er i liten grad forankret i barnehagens eller skolens øvrige virksomhet – enkeltindividers nytteverdi (Jakhelln 2011. Ødegård 2011)

Fra nasjonale rammer til pilot

- Nasjonalt nettverk for veiledning av nyutdannede lærere (VNL)
- Regionale ordninger. Finnmark og Troms: Ny i nord
- TFFK-pilot

Utvalg av prinsipper betydning for kvalitet i veiledningsordninger for nyutdannede (KD 2018)

- gjennomføres og prioriteres på en systematisk måte de to første yrkesårene
 - gjennom avsatt tid til planlegging og gjennomføring hos både veiledere og nyutdannede
 - etter en strukturert og målrettet plan
 - med en hyppighet og et omfang som bidrar til læring og utvikling
 - både individuelt og i grupper
- inkluderer, anerkjenner og bruker den nyutdannede som ressurs og bidragsyter i profesjonsfellesskapet
- utføres fortrinnsvis av kvalifiserte veiledere som holder seg faglig oppdatert og får muligheter til etter- og/eller videreutdanning

Kilder

Amdal, I. I. (2019). *Mellom balanse og ubalanse. En studie av utviklingen av de nyutdannedes perspektiver på lærerarbeid i overgangen fra utdanning til arbeid.* Doktoravhandlinger ved Universitetet i Agder, 2019.

Egner, B.M. & Schei, J.H.A. (2019). Skolelederes ansvar for veiledning av nyutdannede lærere. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/fagartikkel-skoleledelse-veiledning/skoleleders-ansvar-for-veiledning-av-nyutdannede-laerere/205438>

Jakhelln, R. (2011). *Alene – sammen. Nyutdannede læreres profesjonslæring i veiledning og kollegial samhandling.* Doktoravhandling. Tromsø. Universitetet i Tromsø.

KD (2018) [*Veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole*](#)

Lejonberg, E., & Føium, M. (2018). *Hva er god veiledning?* Fagbokforlaget.

Parker, M.A., Ndoye, A. & Imig, S.R. (2009). Keeping our teachers! Investigating mentoring practices to support and retain novice educators. *Mentoring & Tutoring*, 17(4), s. 329-341.

Rambøll (2016) [*Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere: En evaluering av veiledningsordningen og veilederutdanningen*](#)

Rambøll (2020) [*Evaluering av veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere – Delrapport 2020, 17.3.2020*](#)

Rambøll (2022)?? Hvis den blir publisert innen 9.2.22.

Senge, P. (2004). *Den femte disiplin. Kunsten å utvikle den lærende organisasjon.* Egmont Hjemmets bokforlag.

Smith, K. & Ulvik, M. (red). (2018). *Veiledning av nye lærere. Nasjonale og internasjonale perspektiver.* Universitetsforlaget

Ulvik, M. (2009). Ikke glem de nye lærerne som ressurs! *Utdanning*(11), 40-41.

Utdanningsdirektoratet (2007). [*Når starten er god: En artikkelsamling om veiledning av nyutdannede lærere i barnehage, grunnskole og videregående opplæring.*](#) Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Når bærekraftige veiledningsordninger er målet...

...hvordan kan skolen anvende kunnskapen om overgangen fra utdanning til yrkesutøvelse?

...hva skal til for å øke grad av lærere med formell veilederutdanning i vgo?

...hvordan sikre anerkjennelse av den nyutdannede som ressurs gjennom overordnede planer for veiledning?